

Jord- och skogsbruksutskottet

Statsrådets redogörelse om EU-politiken

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om EU-politiken (SRR 7/2020 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för eventuellt utlåtande till stora utskottet. Tidsfrist: 31.5.2021.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- europa- och ägarstyrningsminister Tytti Tuppurainen, statsrådets kansli
- specialsakkunnig i EU-ärenden Johanna Kentala-Lehtonen, statsrådets kansli
- specialmedarbetare, EU-ärenden Pilvi-Elina Kupias, statsrådets kansli
- specialsakkunnig Sanna-Helena Fallenius, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Elina Warsta, jord- och skogsbruksministeriet
- Europaparlamentsledamot Eero Heinäluoma, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Elsi Katainen, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Ville Niinistö, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Petri Sarvamaa, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Nils Torvalds, Europaparlamentet
- utredningschef Matleena Kniivilä, Naturresursinstitutet
- direktör Simo Tiainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Skogsindustrin rf
- Biokretslopp och Biogas Finland rf
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf
- WWF Finland.

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Målet ett hållbart jordbruk och livsmedelssystem

Statsrådets redogörelse drar upp riktlinjerna för EU-politiken i Finland under de närmaste åren. Redogörelsen utgår från de EU-politiska prioriteringarna i regeringsprogrammet. I redogörelsen sägs det att Finlands mål är ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart EU. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att de olika dimensionerna av hållbarheten bör vara i balans också i EU:s beslutsfattande.

En fortsatt livsmedelsproduktion inom hela EU har varit ett centralt mål för Finland ända sedan början av EU-medlemskapet och är det fortfarande. Utskottet konstaterar att coronakrisen ytterligare har framhävt livsmedelstrygghetens betydelse samt behovet av att kritiskt granska kriställigheten och flexibiliteten vid förändringar inom jordbrukssektorn och livsmedelsproduktionskedjan i hela EU. Det är motiverat att Finland också i fortsättningen i samband med att försörjningsberedskapen inom EU utvecklas värnar om sin livsmedelsförsörjning, där en stabil och väl fungerande inhemsk livsmedelsproduktion är en av hörnstenarna.

Jord- och skogsbruket har också en avgörande roll i att uppnå målen i den europeiska gröna given (Green Deal) och därmed EU:s klimat-, energi- och miljömål. Som det konstateras i redogörelsen är jord- och skogsbruket de enda näringarna som aktivt binder koldioxid. Enligt jord- och skogsbruksutskottet är det särskilt viktigt att ta fram åtgärder som förbättrar både den ekologiska och den ekonomiska hållbarheten inom jordbruket samtidigt. Exempelvis kan man genom att vidta åtgärder för att främja ekologisk hållbarhet inom energiproduktionen samtidigt förbättra den ekonomiska hållbarheten inom jordbruksproduktionen. Jordbrukarna kan delta i produktionen av förnybar energi och samtidigt backa upp den regionala försörjningsberedskapen i form av en decentraliserad energiproduktion. I anslutning till kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi bör man också i högre grad än i dag utnyttja bioekonomins möjligheter.

Utskottet konstaterar att trepartsförhandlingarna om reformen av den gemensamma jordbrukspolitik (GJP) nu är inne på slutrakan. Reformen kommer att ange ramarna för jordbruket i vårt land 2023—2027. Jordbrukarnas möjligheter till försörjning måste vara utgångspunkten för den gemensamma jordbrukspolitik. Dessutom konkretiseras många av målen i den gröna given vid beredningen av den nationella strategiska planen för GJP. Jord- och skogsbruksutskottet har konsekvent i sina utlåtanden om reformen av GJP också betonat behovet av att förenkla stödsystemet och minska den administrativa bördan (se JsUU 7/2021 rd, JsUU 22/2020 rd, JsUU 7/2019 rd och JsUU 20/2018 rd — U 73/2018 rd).

Inom EU pågår en omställning från en traditionell politik som fokuserar på jordbruksproduktion och marknader till en mer omfattande och övergripande livsmedelspolitik som innefattar hela kedjan. Här kan man till exempel nämna strategin Från jord till bord, som har beretts som en del av EU:s gröna giv. Inom EU:s livsmedelspolitik bör man på ett balanserat sätt beakta såväl livsmedelsproducenternas inkomstnivå som deras ställning i livsmedelskedjan, miljö- och klimatfrågor, livsmedelssäkerhets- och hälsoskyddsaspekter samt djurens välbefinnande. Konsumenterna vill ha en mer transparent livsmedelskedja och hållbart producerad mat på tallriken. Utskottet anser att gemensamma livsmedelsmärkningar på EU-nivå kan hjälpa konsumenterna att göra håll-

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

bara konsumtionsval. Det är också viktigt med enhetliga krav i lagstiftningen för livsmedelsbranschen i EU-länderna med tanke på de finländska livsmedelsföretagens exportmöjligheter.

Utskottet anser det vara viktigt att de beslut som fattas inom EU:s jordbruks- och livsmedelspolitik grundar sig på tillförlitliga uppgifter om utgångsnivån i de olika medlemsländerna och en vetenskaplig bedömning av vilka konsekvenser åtgärderna har. Hit hör också konsekvenserna för försörjningsberedskapen och självförsörjningen i fråga om livsmedel. För att minska de negativa miljökonsekvenserna av jordbruket bör kraven på EU-nivå beakta medlemsländernas olika utgångsnivåer och naturförhållanden. Kraven bör skärpas mest där nivån nu är svagast. Det finländska jordbruket är en föregångare bland annat när det gäller den låga användningen av antibiotika och bekämpningsmedel. Dessutom deltar de flesta jordbrukarna hos oss redan nu i miljöersättningsystemet. Det finns emellertid fortfarande stora skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller uppfyllandet av flera av EU:s krav gällande jordbruk och djurskydd.

I redogörelsen sägs det att fiskerinäringen i Östersjön ska främjas på ett ekologiskt och hållbart sätt i EU. EU:s gemensamma fiskeripolitik stöder detta mål genom att det säkerställer att fiskerinäringen och vattenbrukssektorn inom EU iakttar hållbara principer och att fiskbeståndens storlek och produktivitet inte äventyras på lång sikt. Att hållbarheten i fråga om Östersjön och insjöfisket kan säkerställas är också en förutsättning för att konsumtionen av inhemsk fisk ska kunna ökas i enlighet med målet i regeringsprogrammet. Utskottet noterar dessutom att det i redogörelsen sägs att räddandet av Östersjön bör lyftas fram som ett av EU:s spetsprojekt. Åtgärder för att effektivisera vattenskyddet inom jordbruket och i synnerhet för att minska användningen av gödsel och för att återvinna näringsämnen från gödseln har en central roll i skyddandet av Östersjön. Genom dessa åtgärder kan man i bästa fall minska gödselns följdverkningar på klimatet och vattendragen och samtidigt öka det finländska jordbrukets lönsamhet och självförsörjningen av näringsämnen. Finland bör aktivt främja åtgärder som gäller Östersjön och påverka innehållet i detta spetsprojekt.

Den finländska skogspolitiken som en del av EU-politiken

En ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar användning av naturresurserna tryggar enligt redogörelsen inte bara näringarna utan samtidigt också bevarandet av den biologiska mångfalden. I Finland har särskilt skogarna en central betydelse för samhällsekonomin. Skogarna spelar in på många olika sätt när det gäller naturens mångfald och användningen av skogarna för rekreation. Utskottet förutsätter att vi håller kvar den nationella beslutanderätten inom skogspolitiken så att vi aktivt kan påverka den EU-politik som har konsekvenser för skogarna. Vi bör inom all EU-politik försäkra oss om att det hållbara finländska skogsbruket och investeringarna i bioekonomi kan fortsätta.

Utskottet konstaterar att den politiska styrningen av skogarna är stark inom EU i dag. Den styr användningen av skogarna i delvis olika riktning. Den diskussion kring skogarna som förs inom EU:s olika institutioner är splittrad, och det finns stora skillnader i synen på skogarna mellan kommissionen och Europaparlamentet. Den framtida användningen av skogarna påverkas bland annat av EU:s strategi för biologisk mångfald, EU:s skogsstrategi, EU:s bioekonomiska strategi, klimatpolitiken samt taxonomin för hållbar finansiering. Det ska inte vara så att Finland eller den finländska skogssektorn svarar för den utsläppsminskningsbörda som hör till andra länder eller

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

sektorer. Därför bör kolsänkorna och kollagren inom markanvändningssektorn i framtiden beaktas på ett reellt sätt i klimatkalkylerna, såsom det konstateras i redogörelsen. Utskottet betonar att man för att skogspolitiken som helhet ska vara lyckad måste kunna kombinera de olika aspekterna av ekonomisk användning och ägande, kolbindning och klimatåtgärder samt mångfald inom skogspolitiken.

I Finland är skogssektorn en ekonomiskt synnerligen viktig bransch. Skogssektorn är också central med avseende på hållbarheten och klimatomställningen. Finland har satt upp ett ambitiöst mål att uppnå klimatneutralitet före 2035, och även skogsindustrin har förbundit sig till detta mål i sin klimatfärdplan. Utskottet konstaterar att Finland dessutom har möjlighet att dra nytta av EU:s åtgärder för att främja träbaserade produkter och träbyggande. Inom ett hållbart skogsbruk är det särskilt viktigt att verksamheten är långsiktig och förutsägbar för att man ska kunna säkerställa skogarnas ekonomiska livskraft och mångfald. Då kan skogarna på ett betydande sätt bidra till många av EU:s mål, bland annat den ovannämnda europeiska gröna given och omställningen till en cirkulär bioekonomi.

Utskottet konstaterar att skogsägarstrukturen är ett viktigt särdrag inom skogssektorn i vårt land. Skogsägarfamiljerna har en betydande ställning när det gäller utbudet av virke. Vid beredningen av politiska åtgärder bör man också beakta de behov och de målsättningar som skogsägarna har samt att skogsägarna behandlas rättvist. Mångsidiga mål hos skogsägarna öppnar även möjligheter för Finland när det gäller hållbart utnyttjande av skogarna och till exempel kolbindning. Utskottet betonar att de frivilliga programmen för skydd av skogarna och bevarande av skogsnaturens mångfald har bidragit till en positiv attityd och utveckling av skyddet hos oss. När det gäller samordningen av olika aspekter relaterade till skogen bör EU:s skogsstrategi ha en central roll.

Påverkansarbete inom EU och globalt

Enligt redogörelsen vill Finland utveckla Europeiska unionen till en allt mer verkningsfull global aktör. EU ska ha en stark roll när det gäller att bevara och stärka det multilaterala handelssystemet och försvara en öppen och rättvis handel. I synnerhet jordbruket inom EU är till många delar beroende av hurdana förändringar som sker globalt i utbudet och efterfrågan på jordbruksprodukter. Också bekämpningen av klimatförändringen, som i allt högre grad påverkar användningen av naturresurser, och av naturförlusten kräver omfattande handelspolitiska åtgärder för att målen i klimatavtalet från Paris och FN:s konvention om biologisk mångfald ska kunna uppnås.

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att det är av yttersta vikt att vi på ett tillräckligt tidigt stadium är med och påverkar så att vi kan främja våra mål inom EU. Denna påverkan bör ske aktivt redan innan ett initiativ eller lagstiftningsförslag från kommissionen publiceras. Utskottet anser också att det är viktigt att föra en omfattande nationell diskussion kring aktuella EU-frågor och att de olika synpunkter som finns samordnas inte bara inom statsrådet utan också till exempel mellan olika bransch- och frivilligorganisationer. Tillräckligt utförliga nationella konsekvensbedömningar är av stor betydelse när vi utformar våra ståndpunkter inom EU och när vi strävar efter att påverka beredningen av olika förslag till EU-rättsakter. Jord- och skogsbruksutskottet är bekymrat över att förståelsen för den finländska skogsbranschen och torven fortfarande är bristfällig bland annat i Europeiska kommissionen och Europaparlamentet. I frågor som gäller jord- och

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

skogsbruket måste vi kunna tillhandahålla beslutsfattarna inom EU konstruktiva öppningar och aktivt söka ett brett samarbete med olika parter.

Till sist konstaterar utskottet att allt beslutsfattande också inom EU bör grunda sig på ett gediget forskningsbaserat kunskapsunderlag. Forskningen har en central roll i de olika prognoser och alternativ som tas fram samt vid bedömningen av konsekvenserna av de politiska metoderna. Detta gäller såväl användningen av skogarna och omställningen inom livsmedelssystemet som den cirkulära ekonomin.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att stora utskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.5.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Satu Hassi gröna
medlem Mikko Lundén saf
medlem Sari Multala saml
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Jenna Simula saf
medlem Peter Östman kd
ersättare Juha Pylväs cent
ersättare Atte Harjanne gröna (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

Avvikande mening

Motivering

I redogörelsen behandlar regeringen huvudsakligen fördelarna men också utmaningarna med den europeiska integrationen. Vidare presenteras de grundläggande strategierna i Finlands EU-politik sektor för sektor och även i övrigt målen för den ekonomiska och monetära unionen, konkurrenskraften, tillväxten och energi- och klimatpolitiken (inklusive industripolitiken). Vår nuvarande gröna vänsterregering har i stor utsträckning samma mål för EU-politiken som kommissionen. Som bekant, är Finlands mål ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart EU. Tidvis driver Finlands regering till och med en stramare och mer ambitiös linje än unionen själv. Så är fallet till exempel i fråga om klimatneutralitetsmålet. Man bör dock komma ihåg att det finns större frågor bakom allt detta och en djupare intention att omvandla EU till förbundsstat. Denna utveckling kan vi undertecknade från Sannfinländarnas utskottsgrupp och Kristdemokraternas utskottsgrupp inte under några omständigheter godkänna.

Vi anser det i princip vara en god praxis att ha ambitionen att skapa nya mekanismer för att värna en renare och säkrare miljö. Men det ska inte ske till viket pris som helst, och framför allt inte på bekostnad av Finlands folk eller vår basindustri eller vårt jordbruk. Den sittande regeringen har nu genom EU:s stimulanspaket räddat utländska banker med pengar från finländska skattebetalare. Vi i anser att regeringen har handlat ofosterländskt och åsamkat landet skada genom att delta i stimulanspaketet.

Vi vill också sätta ljus på det faktum att alltför ambitiösa utsläppsmål inkräktar på Finlands och hela områdets konkurrenskraft i jämförelse med andra länder. Detta har redan skett— och kommer att ske i ännu högre grad på sikt— om landet fortsätter på den väg regeringen slagit in på. Ett utmärkt exempel på denna dåliga utveckling är klimatneutralitetsmålet och de kraftiga åtgärderna för att driva det framåt. Besluten har haft extremt negativa konsekvenser för vår samsättning och för vår industri och dess konkurrenskraft.

Överlag bör man mycket noga överväga projekt som genomförs ”för miljöskyddets skull”. Vi har förhållit oss både förnuftigt och från fall till fall till olika Östersjöprojekt. Vi undertecknade är dock mycket bekymrade över att Finland än en gång ska bära det största ansvaret inom sektorn. Det är viktigt att till exempel Polen och Ryssland ”drar sitt eget strå till stacken” när det gäller miljöskydd kring Östersjön. Vi anser att ett ökat samarbete också i övrigt skulle förbättra situationen avsevärt. I värsta fall går det så att Finland åter måste axla orimligt stor börda och större ansvar än andra medlemsländer och närliggande länder.

Situationen är densamma i fråga om markanvändningen och kolsänkorna i anslutning till den. Vi undertecknade anser att Finland i fortsättningen bör se till att kolsänkorna och kollagren inom markanvändningssektorn i framtiden beaktas på ett reellt sätt i klimatkalkylerna. Vi ska alltså inte skapa en situation där något land kan dra nytta av de finländska skogarnas kolsänkor och med hjälp av dem låta bli att göra utsläppsminskningar. Likaså kan träbyggande för sin del vara en lösning både för att minska växthusgasutsläppen under byggandets livscykel och för att öka

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

den långsiktiga kolsänkan också i den byggda miljön. Det är ett intressebevakningsområde där det i fortsättningen gäller att vara aktivare.

I utlåtandet vill vi lyfta fram några aspekter när det gäller såväl utvecklingen av jordbruket i vårt land som EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Det är ytterst viktigt att man även i fortsättningen kan bedriva jordbruket här i landet. För det första bör man särskilt beakta att odlingen av torvmarker inte begränsas i vårt land nu eller i framtiden. Utnyttjandet och användningen av dessa befinner sig ständigt i riskområdet. Vi kan nämligen inte acceptera nedkörningen av vårt jordbruk under förevändning av klimatpolitik. Vi anser också att det nya EU-paketet för den gemensamma jordbrukspolitik (GJP) och dess finansieringsperiod än en gång innebär alltför många ”gröna krav” för jordbrukarna, vilket allvarligt äventyrar deras utkomst.

Avvikande mening

Vi föreslår

att stora utskottet i sitt utlåtande bör beakta vad som sägs ovan.

Helsingfors 27.5.2021

Ritva Elomaa sannf
Mikko Lundén sannf
Jenna Simula sannf
Peter Östman kd